”Läskrisen”

Har vi en s k ”Läskris”

Pedagoger och lärare, larmar om en avtagande förmåga hos elever på olika nivåer, och åldrar, att deras förmåga att orka/kunna tillgodogöra sig texter har försämrats.

Allt mer talspråk hamnar i deras skriftliga egna verk. Olika medier som TV utsändning och radioutsändning finns som lockar. Boken är inte längre lika underhållande som en Ljudbok.

Allt kan inte bara förklaras på grund av en enskild faktor. Utvecklingen har även ändrat det totala utbudet. Massor med utbud i sig, har en förvirrande effekt. Förr hade man egentligen bara bibeln att läsa. Före man kunde läsa och när läskunnigheten var låg då studerade man bildspel på altartavlan, oftast (enbart) motiv från bibeln.
Bildspel finns som är över 40 000 år gamla (grottmålningar som visar jakt på Vildsvin)

Bildspel kan utformas som böcker med mycket bilder och mindre andel text. Det har man redan upptäckt på läkarutbildningen. Textmassan har i vissa fall ändrats.

Framför allt märks en ökad förekomst av talspråk i texterna, samtidigt som textens struktur ofta är alltför förenklad. Detta kan bero på att studenterna i allt mindre utsträckning har erfarenhet av att skriva formella texter.

Eleverna gör så i allt högre grad, att de baserar tentasvar på gamla tentor och på föreläsningsanteckningar samtidigt och samtidigt som färre köper kurslitteraturen.

Nu gäller det att man sänker ambitionen gällande hur mycket studenterna ska läsa.

Vissa har svårt att läsa långa texter, man tittar hellre på inspelade föreläsningar i stället för att läsa kurslitteratur. Men det är också för att det finns inspelade föreläsningar och det finns fler på nätet att hitta. Det är lätt att säga att studenterna blir sämre, men det sker en förändring och där nu också det ändrar pedagogiken och tekniken med den.

I den senaste Pisamätningen nådde 24 procent av de svenska 15-åringarna inte upp till en basnivå av läsförståelse.

Universitetslärare i Lund och Malmö vittnat om att en del av studenterna på krävande utbildningar inte orkar ta sig igenom kurslitteraturen.

8 procent av eleverna i årskurs 6 läser fem sidor eller mer sammanhängande skönlitterär text under en skoldag. För 15 år sedan var motsvarande siffra 44 procent. I årskurs nio har andelen minskat från 31 till 6 procent

Sakprosa och skönlitterära texter har under lång tid fasats ut från skolan. Nedlagda bibliotek och tomma lärobokshyllor vittnar om ett paradigmskifte där läsning ersatts av andra aktiviteter.

”Klassiska dramer skärs ner till radioföreställningar på femton minuter, så skärs de ner ytterligare för att gå in i en bokspalt med två minuters lästid, varpå de slutligen dyker upp som en resumé på tio eller tolv rader i en uppslagsbok.”

Elever som läser och skriver mindre omger sig alltmer med talspråk. Talspråket är diffust, situationsbundet och flyktigt. Skriftspråket är stringent, allmängiltigt och beständigt.

Bilder har sedan en lång tid tillbaka använts i syfte att underlätta elevers inlärning. Redan under 1850-talet diskuterades vikten av bildanvändning, och om läroböcker skulle jämföras över tid skulle en ökning av antal bilder vara markant. Innebär det att nyare läromedel, med fler bilder, fungerar bättre för elevers inlärning?

Resultatet visade också att de flesta bilder i läromedlen är bra, eftersom de ofta har en koppling till texten. Däremot är de nyare läromedlen mer effektiva när det kommer till inlärning, då tillhörande bildtexter är kortare och inte behandlar ny information.

Relationen mellan bild och text har förändrats över tid. Bildtexter har gått från att vara långa med mycket information, om exempelvis konstnären eller fördjupad information från brödtexten, till att bli mer kortfattad och tydlig. I de nyare läromedlen tillkommer ingen ny information i bildtexterna.

En kanadensisk forskargrupp har i en serie experiment visat att nybildning av nervceller i den innersta delen av hjärnans hippocampus bidrar till glömska. Sådan nybildning av nervceller, så kallad neurogenesis, är som mest intensiv hos små barn – och ungar till många andra däggdjur. De kanadensiska forskarna utsatte musungar och fullvuxna möss för den obehagliga upplevelsen att få elstötar via tassarna. Musungarna, som har en intensiv nybildning av nervceller, glömde händelsen efter en vecka. Men de fullvuxna mössen, med mindre neurogenes, mindes upplevelsen i sex veckor. När forskarna minskade neurogenesen hos musungarna dröjde minnet kvar under en längre tid. Forskarna testade därefter att öka neurogenesen hos de äldre mössen, genom att låta dem springa i ett hjul. Fysisk träning leder enligt tidigare studier till ökad neurogenes i hippocampus. Som väntat fick de äldre mössen då ökad inlärningsförmåga, och de blev också mer glömska. Det här är direkta bevis för att neurogenes bidrar till glömska, och glömska har en god sida, för den ger plats för ny inlärning.

Barns ordförord och ordförståelse förbättras markant av att man läser för dem tidigt och de inspireras också till att själva läsa när åldern är inne. Vidare leder detta även till att barnet har lättare för läsförståelse och bättre inlärningsförmåga i skolan, exempelvis grammatik. De får lättare att lära sig läsa och skriva helt enkelt vilket är konstaterat av skolverket. Detta går också hand i hand med förståelse och empati för känslor och situationer i vardagen.

Barnet lär sig hantera sina egna och andras känslor bättre av att läsa om dem redan i tidig ålder. Fantasin och kreativiteten förbättras också. Barnet kommer själv börja fundera och koppla samman saker de hört och läst och skapa en egen bild och uppfattning. En bra bok bäddar också för diskussion och samtal. Inte bara är det bra för att stärka er relation utan det övar också barnets förmåga att föra konversationer och formulera sig.

Att använda bild som pedagogiskt verktyg är ett sätt att alternera undervisningen för att anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov.

Lyckad användning av bilder i kommunikation bygger på att personen och hans eller hennes närstående tillsammans lär sig att uttrycka och ta emot meddelanden med hjälp av bilder.

Bilder förbättrar inlärningen. Sagoböcker med enbart texter fungerar inte lika bra som med mycket bilder.